

YrkesHögskolan

OMRÅDESANALYS 2026

Sjukvård samt vård och omsorg av äldre

Myndigheten för yrkeshögskolan

Innehållsförteckning

Inledning	3
Innehåll	4
Yrkeshögskolans utbildningsinriktningar	4
Avstämningar	4
Yrkeshögskolans statistik	5
Myndighetens bedömning av hur utbildningsutbudet bör dimensioneras	5
Sjukvård samt vård och omsorg av äldre	6
Utfall ansökningsomgång YH-program 2025	7
Resultat från genomförda utbildningar inom YH-program	9
Efterfrågan på kompetens på 3–5 års sikt	12
Regionalt utbud och regional efterfrågan	27
Myndighetens bedömning av hur utbildningsutbudet bör dimensioneras	35
Definitioner	37

Inledning

Den här områdesanalysen är ett analysunderlag som visar hur Myndigheten för yrkeshögskolan ser på utbildningarnas resultat och efterfrågan på kompetens samt myndighetens bedömning av hur utbildningsutbudet bör dimensioneras.

I områdesanalysen presenteras pågående och beviljade utbildningsplatser för yrkeshögskoleutbildning som omfattar minst 100 yrkeshögskolepoäng (YH-program) och för kort yrkeshögskoleutbildning (YH-kurser). För YH-program presenteras resultat per utbildningsinriktning samt arbetsmarknadens efterfrågan på kompetens. Områdesanalysen avslutas med myndighetens bedömning av hur utbildningsutbudet bör dimensioneras.

Bedömningen bygger på en avvägning av vad som är rimligt att bevilja utifrån en rad faktorer, där de tre främsta är

- det ekonomiska utrymmet som myndigheten beräknar ha för att bevilja statsbidrag och särskilda medel för programmen
- dimensionering av redan beviljade platser och pågående utbildningar
- efterfrågan på kompetens.

Det bör understrykas att bedömningen inte alltid motsvarar den faktiska efterfrågan på kompetens. För information om hur en ansökan prövas hänvisas till myndighetens bedömningshandbok som går att begära ut via myndighetens registratur. Myndigheten har begränsade medel och en mängd prioriteringar måste göras mellan samtliga utbildningsinriktningar. Det kan innebära att efterfrågan inte kan matchas med motsvarande antal utbildningsplatser. Andra faktorer kan också göra att det inte är rimligt att genomföra en ökning av en utbildningsinriktning.

Enligt förordningen (2011:1162) med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan ska myndigheten analysera arbetsmarknadens behov av utbildningar inom yrkeshögskolan.

Målet med områdesanalysen är att bidra till ökad transparens och tydlighet. Analysen utgör ett stöd för myndighetens handläggare vid bedömning av ansökningar och kan även bidra till omvärldsanalys för andra intressenter.

Innehåll

Strukturen är densamma för samtliga områdesanalyser. Varje områdesanalys innehåller följande information:

- Utfall av årets ansökan och det nya utbildningsutbudet
- Resultat från genomförda utbildningar
- Beskrivning av efterfrågan på 3–5 års sikt
- Regionalt utbud och regional efterfrågan
- Myndighetens bedömning av hur utbildningsutbudet bör dimensioneras

Yrkeshögskolans utbildningsinriktningar

Det finns drygt 200 utbildningsinriktningar inom yrkeshögskolan. Till varje utbildningsinriktning hör en SUN-kod som myndigheten har tagit fram genom att utgå från *Svensk utbildningsnomenklatur* (SUN). All statistik som presenteras är uppbyggd efter detta system.

Varje utbildningsinriktning (SUN5) leder till en yrkesroll eller flera närliggande yrkesroller. Det finns också utbildningsinriktningar som kategoriseras som "övriga" utbildningsinriktningar. Dessa SUN-koder kan innehålla både specifika utbildningar för vilka det av någon anledning saknas en dedikerad inriktning, eller mer obestämbara utbildningar som inte passar in i några av de andra SUN-koderna.

Antalet utbildningsinriktningar kan förändras över tid. Myndigheten kan ta bort eller lägga till SUN-koder beroende på arbetsmarknadens utveckling.

Avstämningar

Vid framtagandet av denna områdesanalys har avstämningar skett med berörda branscher eller andra relevanta aktörer som kan ge en samlad bild av efterfrågan på kompetens på nationell och regional nivå, när det har varit möjligt.

Yrkeshögskolans statistik

Det finns mycket statistik om yrkeshögskolan och för den som vill veta mer hänvisas till myh.se och scb.se.

Här presenteras endast en begränsad del och det statistiska underlaget som tas upp är

- statistik över pågående och beviljade utbildningsplatser per utbildningsinriktning
- examensgrad från avslutade utbildningar per utbildningsinriktning
- andel i arbete från avslutade utbildningar per utbildningsinriktning
- arbetets överensstämmelse med utbildningen per utbildningsinriktning
- outnyttjade platser per utbildningsinriktning.

Statistik över pågående och beviljade utbildningsplatser utgör en grund för dimensionering av nya utbildningsplatser. Särskilt relevant att visa är statistik över platser per slutår, för att illustrera vilket utflöde av kompetens som utbildningarna kan bidra med per år om alla beviljade platser utnyttjas.

Statistiken visar också var i landet de beviljade utbildningarna finns. Utbildningar inom yrkeshögskolan ska ha en utifrån arbetslivets behov lämplig regional eller nationell placering varpå den regionala efterfrågan är en viktig aspekt när nya platser beviljas.

Examensgrad, andel i arbete, arbetets överensstämmelse med utbildningen samt outnyttjade platser är alla olika sätt att mäta utbildningarnas resultat per utbildningsinriktning.

Myndighetens bedömning av hur utbildningsutbudet bör dimensioneras

Områdesanalysen avslutas med myndighetens bedömning av hur utbildningsutbudet bör dimensioneras utifrån en samlad analys av arbetsmarknadens behov. Bedömningarna baseras på de underlag och förutsättningar som är kända vid tidpunkten för analysens framtagande. Dessa bedömningar kan dock komma att revideras till följd av förändrade omvärldsfaktorer, myndighetens tillgängliga medel eller inkomna ansökningar.

Sjukvård samt vård och omsorg av äldre

Denna områdesanalys omfattar de utbildningsinriktningar inom yrkeshögskolan som bidrar till kompetensförsörjning inom sjukvården samt vården och omsorgen av äldre.

Ambulanssjukvårdare	SUN-KOD 723pa
Övriga utbildningar, sjukvård	SUN-KOD 723py
Medicinsk fotterapeut	SUN-KOD 723ua
Palliativ vård	SUN-KOD 723uc
Vidareutbildning för undersköterskor – äldreomsorg	SUN-KOD 723rb
Omsorgspedagog inom äldreomsorg	SUN-KOD 723ra

Utfall ansökningsomgång YH-program 2025

Inkomna och beviljade ansökningar

Utbildningsinriktningar	Ansökningar	Beviljade ansökningar
Ambulanssjukvårdare	3	3
Övriga utbildningar, sjukvård	10	6
Medicinsk foterapeut	1	0
Palliativ vård	3	2
Vidareutbildning för undersköterskor – äldreomsorg	14	12
Omsorgspedagog inom äldreomsorg	2	1

Källa: MYH.

Pågående och beslutade platser per utbildningsinriktning och slutår.

Utbildningsinriktningar	2026	2027	2028	2029	2030
Ambulanssjukvårdare	152	147	95	75	45
Övriga utbildningar, sjukvård*	505	557	337	307	35
Medicinsk foterapeut	79	79	79		
Palliativ vård	175	140	155	50	20
Vidareutbildning för undersköterskor – äldreomsorg	718	607	829	619	320
Omsorgspedagog inom äldreomsorg	20		20	20	20

Färgmarkeringen visar vilka år som kommande beslut kan påverka.

*Innehåller utbildningar till specialistundersköterska med olika sjukvårdsinriktningar.

Källa: MYH.

Platser som beviljas efter ansökningsomgång 2026 påverkar i huvudsak slutåren 2028–2029 och framåt beroende på utbildningarnas längd och studietakt. Nya platser kan fyllas på vid varje ansökningsomgång och på så vis byggs utflödet på framåt. Antal platser innebär tillgängliga utbildningsplatser och det är inte säkert att det motsvarar antal personer som examineras.

Nedan redovisas beviljade utbildningars omfattning i yrkeshögskolepoäng (YH-poäng) samt förekommande studietakt inom respektive utbildningsinriktning. Som jämförelse motsvarar fem YH-poäng en veckas heltidsstudier, medan 200 YH-poäng motsvarar ett års heltidsstudier.

- Ambulanssjukvårdare: 200 YH-poäng, 50 och 100 procent studietakt.
- Övriga utbildningar, sjukvård: 200–225 YH-poäng, 50, 75 och 100 procent studietakt.
- Medicinsk fotterapeut: 300 YH-poäng, 100 procent studietakt.
- Palliativ vård: 200–210 YH-poäng, 50 procent studietakt.
- Vidareutbildning för undersköterskor – äldreomsorg: 200–235 YH-poäng, 50 och 100 procent studietakt.
- Omsorgspedagog inom äldreomsorg: 300 YH-poäng, 75 procent studietakt.

Denna områdesanalys utgör en samlad uppföljning av de tidigare rapporterna *Omvårdnad och Vård och omsorg om äldre*. Därtill finns flera andra områdesanalyser med relevans för branschen, kopplade till utbildningsområdet hälso- och sjukvård samt socialt arbete, exempelvis *Funktionsnedsättning, psykiatri och socialt arbete*, *Tandvård*, *Teknikområden i sjukvården*, *Friskvård och kroppsvård* samt *Pedagogik och undervisning*.

Resultat från genomförda utbildningar inom YH-program

Examensgraden de tre senaste slutåren.

Utbildningsinriktningar	2022	2023	2024
Ambulanssjukvårdare	77 %	85 %	80 %
Övriga utbildningar, sjukvård	67 %	66 %	63 %
Medicinsk fotterapeut	86 %	83 %	75 %
Palliativ vård	62 %	77 %	61 %
Vidareutbildning för undersköterskor – äldreomsorg	61 %	74 %	70 %
Omsorgspedagog inom äldreomsorg	84 %	84 %	50 %
Totalt för yrkeshögskolan	68 %	68 %	69 %

Källa: SCB.

Andel i arbete och arbetets överensstämmelse med utbildningen året efter examen (avser examinerade 2024).

		Överensstämmelse arbete – utbildning		
Utbildningsinriktningar	Andel i arbete, procent	Helt/till största delen, procent	Till viss del, procent	Inte alls, procent
Ambulanssjukvårdare	94 ± 7	67 ± 12	21 ± 10	12 ± 8
Övriga utbildningar, sjukvård	94 ± 3	57 ± 7	38 ± 6	5 ± 3
Medicinsk fotterapeut	88 ± 9	83 ± 9	8 ± 6	9 ± 7
Palliativ vård	97 ± 3	36 ± 10	52 ± 10	12 ± 7
Vidareutbildning för undersköterskor – äldreomsorg	97 ± 2	45 ± 5	46 ± 5	9 ± 3
Totalt för yrkeshögskolan	81 ± 1	58 ± 1	25 ± 1	17 ± 1

Felmarginal angiven med 95 procents konfidensintervall.

Källa: SCB.

Andel i arbete och arbetets överensstämmelse med utbildningen året efter examen (avser examinerade 2022–2024 sammanräknat).

		Överensstämmelse arbete – utbildning		
Utbildningsinriktningar	Andel i arbete, procent	Helt/till största delen, procent	Till viss del, procent	Inte alls, procent
Ambulanssjukvårdare	95 ± 3	78 ± 6	15 ± 5	7 ± 4
Övriga utbildningar, sjukvård	93 ± 2	60 ± 4	29 ± 4	11 ± 2
Medicinsk fotterapeut	93 ± 4	77 ± 6	13 ± 5	10 ± 4
Palliativ vård	95 ± 2	34 ± 5	54 ± 6	12 ± 4
Vidareutbildning för undersköterskor – äldreomsorg	96 ± 1	41 ± 3	47 ± 3	11 ± 2
Totalt för yrkeshögskolan	85 ± 0	62 ± 0	25 ± 0	13 ± 0

Felmarginal angiven med 95 procents konfidensintervall.
Källa: MYH.

Andel outnyttjade platser per startår.

Utbildningsinriktningar	2023	2024	2025
Ambulanssjukvårdare	17 %	4 %	13 %
Övriga utbildningar, sjukvård	9 %	15 %	7 %
Medicinsk foterapeut	0 %	0 %	0 %
Palliativ vård	18 %	20 %	0 %
Vidareutbildning för undersköterskor – äldreomsorg	18 %	9 %	25 %
Omsorgspedagog inom äldreomsorg	0 %	10 %	.
Totalt för yrkeshögskolan	11 %	10 %	10 %

Om en cell är prickad betyder det att uppgift inte kan förekomma.
Källa: MYH.

Sammanfattande reflektion över resultat från genomförda utbildningar

Examensgrad och andel outnyttjade platser uppvisar stora variationer mellan utbildningsinriktningarna. Utfallet för andel i arbete är däremot generellt betydligt högre än genomsnittet för yrkeshögskolan, vilket tyder på att merparten av de examinerade får arbete, i många fall med god överensstämmelse mellan arbete och utbildning.

Ambulanssjukvårdare och medicinsk foterapeut utmärker sig med särskilt goda resultat de senaste åren, med höga nivåer för såväl examensgrad som andel i arbete. För foterapeututbildningarna noteras därutöver ett optimalt nyttjande av utbildningsplatser.

De utbildningsinriktningar med flest antal platser, vidareutbildning för undersköterskor – äldreomsorg och övriga utbildningar, sjukvård, uppvisar mycket goda resultat vad gäller andel i arbete. Detta indikerar att en stor andel av de examinerade etablerar sig på arbetsmarknaden som specialistundersköterskor inom sjukvården eller äldreomsorgen. För båda utbildningsinriktningarna ligger resultaten för överensstämmelse och examensgrad på genomsnittlig nivå.

För omsorgspedagog inom äldreomsorg saknas uppgifter om andel i arbete och överensstämmelse mellan arbete och utbildning. Detta, i kombination med en kraftig nedgång i examensgrad det senaste slutåret, ger bristfällig information om utbildningarnas kvalitet.

Sammantaget framträder en något splittrad, men övervägande positiv, resultatbild med utvecklingspotential inom vissa områden. En viktig förutsättning för att stärka kompetensförsörjningen via yrkeshögskolan är att utbildningsanordnare och arbetsliv tillsammans arbetar för att öka eller bibehålla en redan hög examensgrad, vilket bidrar till ett större utflöde av potentiell arbetskraft. Därtill behöver samverkan främja att examinerade får arbete som överensstämmer med utbildningens inriktning. För att motverka outnyttjade platser uppmanar myndigheten anordnare att inte ansöka om fler platser än vad som bedöms möjligt att fylla med studerande. Eftersom konkurrensen om myndighetens medel är stor kan ett mer effektivt resursutnyttjande möjliggöra att fler utbildningar beviljas.

Efterfrågan på kompetens på 3–5 års sikt

Hälso- och sjukvårdsrapporten 2025 – Om läget och utvecklingen i regionernas hälso- och sjukvård från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) visar att svensk hälso- och sjukvård fortsatt står stark i fler avseenden. Den åtgärdbara dödligheten är låg ur ett europeiskt perspektiv, de medicinska resultaten förbättras inom flera områden och förtroendet för vården är generellt högt. Parallellt kvarstår strukturella utmaningar, där personalbrist, vårdköer och ojämlig vård utgör centrala problem.

I SKR:s rapport *Välfärdens kompetensförsörjning (2024)* framgår att Sverige står inför omfattande demografiska förändringar. En åldrande befolkning i kombination med ett sjunkande barnafödande förändrar befolkningsstrukturen och därmed behoven av välfärdstjänster. Samtidigt ökar antalet personer i arbetsför ålder i mycket begränsad utsträckning, vilket leder till ökande brist på arbetskraft. Kompetensförsörjningen utgör därmed en av de största utmaningarna framöver, både för välfärden och för den svenska arbetsmarknaden i stort.

Den demografiska utvecklingen får särskilt stora konsekvenser för vård och omsorg. Antalet personer över 85 år beräknas öka med närmare 60 procent under den kommande tioårsperioden, vilket medför ett kraftigt ökat tryck på välfärden, framför allt inom äldreomsorgen. Om inga förändringar genomförs innebär detta att antalet anställda inom äldreomsorgen behöver öka med cirka 32 procent, motsvarande omkring 65 600 personer, fram till 2033. Även hälso- och sjukvården påverkas påtagligt, med ett växande behov av undersköterskor, vårdbiträden och sjuksköterskor. Samtidigt visar SKR:s rapport på alternativa scenarier där arbetskraftsutbudet kan stärkas genom att anställda arbetar fler timmar samt genom en höjd pensionsålder.

Analysföretaget Demoskop har analyserat kompetensbehoven i den privata tjänstesektorn, inklusive delsektorn hälsa, vård och omsorg. *Tjänstesektorns kompetensundersökning (2025)* visar att 45 procent av företagen anger ökade rekryteringsbehov på tre års sikt, jämfört med 49 procent på fyra till sex års sikt. Undersökningen visar också att hälsa, vård och omsorg är den näst största delsektorn sett till upplevda svårigheter att rekrytera rätt kompetens under de senaste fem åren.

Arbetsförmedlingens analys *Var finns jobben? Och var finns arbetskraften?* (2025) bekräftar ovan bild av omfattande rekryteringsproblem och arbetskraftsbrist inom stora delar av hälso- och sjukvården. För flera yrken beskrivs en paradoxal situation där brist på kompetens samexisterar med ett potentiellt arbetskraftsutbud som till stor del arbetar deltid, exempelvis bland undersköterskor inom hemsjukvård, äldreboenden och habilitering. Misslyckade rekryteringar beror framför allt på brist på relevant utbildning eller för få sökande, vilket i vissa fall har lett till att arbetsgivare sänkt utbildningskraven. Regionalt är arbetsmarknaden mer balanserad i storstadslänen, medan bristen är mer uttalad i övriga delar av landet.

Enligt Arbetsförmedlingen väntas efterfrågan på arbetskraft öka på fem års sikt, i synnerhet inom hälso- och sjukvården, till följd av den demografiska utvecklingen med fler äldre. Detta riskerar att ytterligare fördjupa redan betydande kompetensförsörjningsproblem. Åtgärder såsom fler utbildningsplatser, ökad arbetskraftsinvandring och fortsatt yrkesvägledning bedöms nödvändiga, men inte tillräckliga. För att långsiktigt möta behoven krävs även förbättrad arbetsmiljö, mer attraktiva arbetsvillkor och ökade möjligheter till heltid, i syfte att bättre ta tillvara befintlig arbetskraft och stärka välfärdsyrkenas attraktionskraft. Därtill har politiska prioriteringar, budgetering och styrning stor betydelse för kompetensförsörjningen.

Utredningen *Stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens – utifrån hälso- och sjukvårdens och tandvårdens behov* (SOU 2025:63) lyfter också fram aspekten om det förändrade säkerhetsläget i omvärlden och dess betydelse för den svenska hälso- och sjukvården. Utredningen framhåller att det geopolitiska läget, med bland annat kriget i Ukraina, Sveriges NATO-medlemskap och en ökad osäkerhet i internationellt samarbete, innebär att Sverige och Europa i högre grad behöver ta ansvar för sin egen säkerhet. Enligt utredningen kan den ökade geopolitiska osäkerheten medföra flera utmaningar, såsom resursbrist, stigande kostnader, behov av stärkt beredskap samt ett ökat tryck på vården till följd av migration. För att möta dessa utmaningar krävs en flexibel och robust planering för att säkerställa att vården kan fortsätta levereras på ett effektivt och säkert sätt. Utredningen framhåller vidare att arbetsgivarrepresentanter ser ett tydligt behov av specialistundersköterskor inom nära vård och kommunal hälso- och sjukvård.

Ambulanssjukvårdare

Myndigheten för yrkeshögskolan har utfärdat föreskrifter om nationellt likvärdigt innehåll för utbildningar inom yrkeshögskolan med inriktning ambulanssjukvårdare (MYHFS 2025:1) vilka tillämpats första gången på ansökningar inkomna 2025. I föreskrifterna anges särskilda förkunskapskrav avseende gymnasial utbildning inom vård och omsorg, yrkeserfarenhet från arbete som undersköterska och körkort med behörighet B.

Yrkeshögskoleutbildningar inom denna utbildningsinriktning leder främst till yrkesrollerna ambulanssjukvårdare eller specialistundersköterska inom ambulanssjukvård.

Ambulanssjukvårdare ansvarar för kommunikation och samordning, genomför patienttransporter och assisterar sjuksköterskan vid undersökning och behandling av patienter. Arbetet sker i team tillsammans med en sjuksköterska som har det medicinska ansvaret. Ambulansteamet utför akutsjukvård i patienters hem, på olycksplatser samt under transport till sjukhus eller annan vårdinrättning. Ambulanssjukvårdaren ansvarar även för den medicintekniska utrustningen och för fordonets drift och underhåll. Arbetet kan vara fysiskt krävande.

Ambulanssjukvårdare är huvudsakligen anställda av regioner, men förekommer även hos privata företag som bedriver ambulanssjukvård genom upphandlade entreprenader.

Socialstyrelsens föreskrifter om ambulanssjukvård m.m. (SOSFS 2009:10) reglerar organisation, bemanning, kompetens, ansvar och läkemedelshantering inom ambulanssjukvården. Föreskrifterna anger att ambulanssjukvård ska bedrivas av hälso- och sjukvårdspersonal, utan att specificera titelskydd eller krav på legitimation. I stället betonas att personalens kompetens ska stå i proportion till de arbetsuppgifter som utförs. Detta ger vårdgivaren ett betydande utrymme och ansvar att lokalt fastställa arbetsuppgifter, utbildningskrav och former för delegering för ambulanssjukvårdare.

En ambulans ska alltid vara bemannad med personal som har formell behörighet att iordningställa, administrera och överlämna läkemedel enligt Socialstyrelsens läkemedelsföreskrifter (HSLF-FS 2017:37), vilket i praktiken betyder legitimerad personal, såsom sjuksköterska. Genom Socialstyrelsens ändringsföreskrift (HSLF-FS 2025:71), som trädde i kraft den 1 januari 2026, har även vårdpersonal utan legitimation möjlighet att utföra vissa läkemedelsuppgifter prehospitalt, exempelvis ambulanssjukvårdare och undersköterskor. För ambulanssjukvårdare innebär detta att de numera kan utföra specificerade uppgifter inom läkemedelshantering. Regeländringen bidrar till ett breddande av yrkesrollen och kan öka yrkets relevans, då ambulanssjukvårdare i vissa arbetsmoment kan komplettera eller delvis ersätta sjuksköterskor.

I Socialstyrelsens kartläggning *Sveriges prehospitala akutsjukvård – nulägesbild, bedömning och utvecklingsförslag* (2023) lyfts önskemål om utökade möjligheter att delegera vissa läkemedelsrelaterade uppgifter till ambulanssjukvårdare, vilket överensstämmer med inriktningen i den senare ändringsförfattningen. Samtidigt konstateras att den prehospitala akutsjukvården delar flera av hälso- och sjukvårdens övergripande utmaningar, däribland brister i ledningssystem för kvalitet och patientsäkerhet, kompetens- och resursbrist samt begränsade förutsättningar för uppföljning. Utöver detta identifieras särskilda utmaningar för ambulanssjukvården, såsom samtidighetskonflikter, ensamarbete med svårt sjuka patienter, svårigheter att hänvisa patienter till andra vård- eller transportnivåer samt höga krav på självständiga bedömningar under press. Kartläggningen pekar även på behov av ökad enhetlighet i kompetenskrav och yrkesroller, liksom stärkt fortbildning och förbättrat kunskaps- och beslutsstöd.

Det saknas alternativa utbildningsvägar som leder till yrkesrollen ambulanssjukvårdare. Inom folkhögskolan finns dock en preparandkurs för räddningstjänst och civil beredskap med viss inriktning mot ambulansverksamhet. Därutöver förekommer att vissa regioner internutbildar undersköterskor under en kortare period och därefter anställer dem som ambulanssjukvårdare.

Enligt Statistiska centralbyråns (SCB:s) yrkesregister ingår ambulanssjukvårdare i yrkesgrupp 5326 – ambulanssjukvårdare. Statistiken visar att antalet anställda i yrkesgruppen uppgick till cirka 980 personer år 2024, jämfört med omkring 880 personer år 2022. Av de anställda hade cirka 350 personer en eftergymnasial utbildning kortare än tre år, en kategori som inkluderar yrkeshögskoleutbildning. Detta motsvarar cirka 36 procent av samtliga anställda år 2024, jämfört med 30 procent år 2022 och 19 procent år 2020. Majoriteten av de anställda har en gymnasial utbildningsbakgrund, ett mönster som varit genomgående, om än minskande, över tid. Vidare

visar statistiken att det år 2024 fanns cirka 160 anställda i åldern 55–59 år, vilket innebär att omkring 30 personer per år i genomsnitt kan förväntas gå i pension under perioden 2030–2034.

Sammantaget visar SCB:s statistik att yrkesgruppen är växande, att utbildningsnivån successivt höjs och att yrkeshögskolan får en alltmer central roll i kompetensförsörjningen. Det bör även noteras att ersättningsrekrytering till följd av pensionsavgångar utgör ett av flera skäl till nyanställningar inom yrkesgruppen.

SKR genomför vartannat år en enkätundersökning om rekryteringsläget för yrkeshögskoleyrken i kommuner och regioner. Undersökningen omfattar ett antal yrkesgrupper, däribland ambulanssjukvårdare. Nedan redovisas resultaten för år 2025, med jämförbara uppgifter för år 2023 angivna inom parentes, följt av en avslutande summering.

- 82 procent (75) av regionerna uppger att de har sökt ambulanssjukvårdare under det senaste året.
- Bland de regioner som rekryterat bedömer 57 procent (10) att det råder balans mellan tillgång och efterfrågan på sökande, medan 29 procent (75) anger brist och 14 procent (10) uppger god tillgång.
- På tre års sikt bedömer 76 procent (40) av regionerna att antalet anställda kommer att vara oförändrat, 12 procent (40) att antalet kommer att öka och 12 procent (6) att det kommer att minska.
- Sammantaget visar jämförelsen mellan 2025 och 2023 att både efterfrågan och tillgången på personal har ökat, samtidigt som en tydligt större andel regioner nu bedömer att personalstyrkan kommer att ligga kvar på nuvarande nivå snarare än att öka eller minska.

Arbetsförmedlingens yrkesbarometer från juni 2026 innehåller inga specifika bedömningar av arbetsmarknadsläget för ambulanssjukvårdare, på grund av begränsat underlag. De närmast jämförbara yrkesgrupperna i barometern är undersköterskor inom vårdavdelning mottagning samt sjuksköterskor inom akutsjukvård. Möjligheterna till arbete i nuläget bedöms som medelstora för undersköterskor och som stora för sjuksköterskor. På fem års sikt förväntas efterfrågan öka för båda yrkesgrupperna.

I myndighetens dialog med fack- och branschförbundet ALARM–Ambulansförbundet och SKR framkommer att ansvaret för anställningsbeslut och kompetenskrav ligger på respektive region, vilket har lett till betydande variationer i hur kompetensen efterfrågas och används. Utvecklingen går olika snabbt i olika delar av landet. De nya läkemedelsföreskrifterna kan därutöver bidra till en stärkt yrkesroll och på sikt till ökad efterfrågan på ambulanssjukvårdare. Sammantaget ger detta en diversifierad bild av det samlade kompetensbehovet på nationell nivå, varpå branschaktörerna bedömer att antalet utbildningsplatser för ambulanssjukvårdare bör bibehållas på nuvarande nivå.

Övriga utbildningar, sjukvård

Inom denna utbildningsinriktning kan två av Myndigheten för yrkeshögskolans föreskrifter om nationellt likvärdiga utbildningar vara av relevans.

Föreskrifter om särskilda förkunskapskrav för specialiserande yrkeshögskoleutbildningar för undersköterskor (MYHFS 2023:5) tillämpades första gången på ansökningar inkomna 2024. Föreskrifterna upphäver tidigare föreskrifter (MYHFS 2022:5), dock gäller de äldre föreskrifterna i fråga om beslut om utbildningar som fattats före den 1 februari 2024. I föreskrifterna anges särskilda förkunskapskrav avseende gymnasial utbildning inom vård och omsorg samt yrkeserfarenhet från arbete som undersköterska.

Föreskrifter om specialiserande utbildningar inom yrkeshögskolan med inriktning operations- och anestesijukvård för undersköterskor (MYHFS 2026:4) tillämpas för första gången på ansökningar inkomna 2026. För bestämmelser om förkunskapskrav refereras MYHFS 2023:5 där särskilda förkunskapskrav ställs avseende gymnasial utbildning inom vård och omsorg samt yrkeserfarenhet från arbete som undersköterska.

Denna utbildningsinriktning är inte knuten till en specifik yrkesroll utan samlar i stället utbildningar som kan leda till flera olika yrkesroller inom sjukvårdsområdet. För närvarande omfattar inriktningen ett brett utbud av utbildningar till specialistundersköterska inom olika verksamhetsgrenar, såsom akutsjukvård, anestesi och intensivvård, barn- och ungdomssjukvård, röntgen, onkologi/cancervård samt laboratoriemedicin.

En specialistundersköterska inom sjukvården arbetar verksamhetsnära med kvalificerad omvårdnad, medicinska arbetsuppgifter och samordning i vårdteam, ofta med ett särskilt ansvar för kunskapsstöd, kvalitet och handledning inom sitt specialistområde.

Specialistundersköterskor inom sjukvården är huvudsakligen verksamma inom regionernas sjukhusverksamhet och specialiserade vård, men kan även vara anställda inom kommunal och privat utförd hälso- och sjukvård, exempelvis i hemsjukvård och i särskilda boenden för äldre.

Det saknas alternativa utbildningsvägar som leder till yrkesrollen specialistundersköterska inom sjukvård. Vid högskolor och universitet finns dock ett visst utbud av fristående kurser inom exempelvis omvårdnad och vårdvetenskap, vilka i vissa fall kan bidra till kompetensutveckling men inte utgör en samlad eller formell utbildningsväg till yrkesrollen.

Enligt SCB:s yrkesregister ingår specialistundersköterska i yrkesgrupp 5323 – undersköterskor, vård- och specialavdelning och mottagning. Statistiken visar att antalet anställda i yrkesgruppen uppgick till cirka 37 700 personer år 2024, att jämföra med omkring 39 100 personer år 2022. Av dessa hade cirka 5 900 personer år 2024 en eftergymnasial utbildning kortare än tre år, en kategori som inkluderar yrkeshögskoleutbildning. Detta motsvarar cirka 16 procent av samtliga anställda i yrkesgruppen. Den övervägande delen av de anställda har gymnasial utbildning. Eftersom den tydligt avgränsade eftergymnasiala yrkesrollen specialistundersköterska utgör en så pass liten del av denna breda yrkesgrupp, är möjligheterna begränsade att med stöd av SCB:s yrkesstatistik dra slutsatser om yrkesrollens sammansättning och utveckling, exempelvis avseende antal anställda, utbildningsnivå och åldersfördelning.

Vidare visar SCB:s rapport *Regionala trender och prognoser 2025. Med sikte på år 2040, nationella bedömningar* (2026) att efterfrågan på vård- och omsorgsutbildad personal förväntas öka, samtidigt som det finns en risk för brist år 2040. Framskrivningen avser tillgång och

efterfrågan på personal med gymnasial vård- och omsorgsutbildning, motsvarande arbetsmarknadsutbildning samt yrkeshögskoleutbildning till specialistundersköterska.

I SKR:s enkätundersökning *Rekryteringsläget för yrkeshögskoleyrken i kommuner och regioner* ingår yrket undersköterska med specialistinriktning. Nedan redovisas resultaten för år 2025, med motsvarande uppgifter för år 2023 angivna inom parentes, följt av en avslutande summering.

- 61 procent (47) av kommunerna uppger att de har sökt undersköterskor med specialistinriktning under det senaste året. Motsvarande andel för regionerna är 76 procent (75).
- Bland de kommuner som har rekryterat anger 55 procent (73) att det råder brist på sökande, medan 29 procent (16) uppger att det är balans mellan tillgång och efterfrågan. Endast 6 procent (4) bedömer att det finns god tillgång. I regionerna bedömer 77 procent (25) att det råder balans, medan 15 procent (50) anger brist.
- På tre års sikt bedömer 65 procent (66) av kommunerna att antalet anställda kommer att öka, 24 procent (17) att antalet kommer att vara oförändrat och 2 procent (4) att antalet kommer att minska. Bland regionerna bedömer 53 procent (19) att behovet kommer att vara oförändrat, medan 29 procent (56) bedömer att antalet anställda kommer att öka.
- En jämförelse mellan 2025 och 2023 visar att andelen kommuner som sökt undersköterskor med specialistinriktning har ökat, och även i regionerna kan en marginell ökning noteras. Tillgången på sökande uppges ha förbättrats, samtidigt som en anmärkningsvärt hög andel av kommunerna fortfarande anger brist på sökande. Kommunernas bedömningar av antalet anställda på tre års sikt är i stort sett oförändrade över tid, där en tydlig majoritet fortsatt räknar med en ökning. Regionerna gör i stället oftare bedömningen att antalet anställda kommer att vara oförändrat.
- Avslutningsvis har kommuner och regioner även fått bedöma hur antalet anställda undersköterskor med specialistinriktning förväntas utvecklas på tre års sikt, uppdelat efter inriktning. Resultaten för 2025 visar att de specialistinriktningar som bedöms öka i flest kommuner är demens och äldrevård, följt av palliativ vård, välfärdsteknologi och psykiatri. I regionerna bedöms ökningen främst avse psykiatri och intensivvård, operation och anestesi, följt av barn och ungdomar, andra inriktningar samt välfärdsteknologi. 41 procent av regionerna bedömer att antalet anställda undersköterskor med specialistinriktning mot intensivvård, operation och anestesi kommer att öka på tre års sikt. Samtidigt anger 24 procent ett ökat behov inom barn- och ungdomsområdet och ytterligare 24 procent inom andra specialistinriktningar.

Arbetsförmedlingens yrkesbarometer från juni 2026 innehåller inga specifika bedömningar av arbetsmarknadsläget för specialistundersköterskor inom sjukvård. De närmast jämförbara yrkesgrupperna i barometern är undersköterskor inom vårdavdelning mottagning samt sjuksköterskor inom akutsjukvård, röntgen och operation. Möjligheterna till arbete i nuläget bedöms som medelstora för undersköterskor och som stora för sjuksköterskor. På fem års sikt förväntas efterfrågan öka för båda yrkesgrupperna.

I myndighetens dialog med SKR och föreningen Vård- och omsorgscollege framkommer att det råder stora lokala och regionala skillnader i synen på och efterfrågan på

specialistundersköterskor inom sjukvården. Vissa regioner har under en längre tid haft en uttalad strategi att uppmuntra undersköterskor att vidareutbilda sig, medan kompetensbehovet nu till viss del kan betraktas som avtagande eller mättat. I detta sammanhang bedöms yrkeshögskolans kurser i viss utsträckning kunna utgöra ett alternativ till de längre yrkeshögskoleprogrammen. Vård- och omsorgscollege framhåller också att branschens arbete med att utveckla differentierade arbetsuppgifter, inklusive etablering av särskilda funktioner för yrkeshögskoleutbildade, delvis har avstannat. Detta relateras till verksamheternas behov av att säkerställa kompetenskraven för baspersonalen, undersköterskorna, som sedan 2023 omfattas av skyddad yrkestitel. Sammantaget förordar branschaktörerna att nuvarande platsutbud för specialistundersköterska inom sjukvården bibehålls, alternativt minskas i begränsad omfattning.

Medicinsk fotterapeut

Yrkeshögskoleutbildningar inom denna inriktning utgör grundutbildningar till yrkesrollen medicinsk fotterapeut.

En medicinsk fotterapeut ansvarar för bedömning, behandling och förebyggande insatser vid fotrelaterade besvär ur ett hälso- och sjukvårdsperspektiv. Arbetet omfattar behandling av nagel- och hudproblem, inklusive nageltrång, förhårdnader, liktornar, hudsprickor och olika typer av fotkomplikationer. Yrkesrollen innebär särskilt fokus på personer i riskgrupper, exempelvis äldre samt individer med diabetes, cirkulationssjukdomar eller andra kroniska tillstånd. I arbetet ingår även att ge råd om egenvård och förebyggande åtgärder, såsom val av skor, sulor och avlastningar. Medicinska fotterapeuter har också en viktig funktion i att identifiera behov av vidare insatser inom hälso- och sjukvården och hänvisa patienten vidare vid behov.

De flesta medicinska fotterapeuter är egenföretagare och bedriver verksamhet i egen mottagning. Medicinska fotterapeuter kan även arbeta på uppdrag av regioner och kommuner eller vara anställda inom såväl regional som kommunal hälso- och sjukvård, exempelvis vid sjukhus, vårdcentraler och särskilda boenden för äldre.

Det finns alternativa utbildningsvägar till yrkesrollen medicinsk fotterapeut utanför yrkeshögskolesystemet. Dessa utgörs av privata utbildningsanordnare som erbjuder kortare, avgiftsbelagda utbildningar med varierande omfattning och innehåll. Ett begränsat antal av dessa utbildningar har lett till att studerande, efter avslutad utbildning, har godkänts som medlemmar i yrkesorganisationen Sveriges Fotterapeuter. Antalet fotterapeuter och medicinska fotterapeuter med utbildning från andra utbildningsformer än yrkeshögskolan, och som är medlemmar i Sveriges fotterapeuter, tillkommer med cirka 60 nytillkomna personer per år. Därutöver finns privata utbildningsanordnare vars utbildningar inte accepteras av Sveriges Fotterapeuter, med motiveringen att de inte bedöms ge den kompetens som krävs för att motsvara yrkesrollen medicinsk fotterapeut.

I betänkandet *Stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens – utifrån hälso- och sjukvårdens och tandvårdens behov* (SOU 2025:63) föreslås att yrkestiteln medicinsk fotterapeut ska bli skyddad. Patientsäkerheten anges som det avgörande skälet för bedömningen. Utredningen föreslår att ett bevis om rätt att använda yrkestiteln medicinsk fotterapeut ska utfärdas efter ansökan till den som har avlagt en yrkeshögskoleexamen i medicinsk fotterapi om 300 yrkeshögskolepoäng, eller som på annat sätt har förvärvat motsvarande kompetens. Vidare föreslås att Socialstyrelsen ska

få meddela föreskrifter om vilken kompetens som ska anses motsvara en yrkeshögskoleexamen om 300 yrkeshögskolepoäng och därmed ge rätt att använda yrkestiteln medicinsk foterapeut. Bestämmelserna om skyddad yrkestitel för medicinska foterapeuter föreslås träda i kraft den 1 september 2029, med övergångsbestämmelser till och med år 2035.

Enligt Statistiska centralbyråns (SCB:s) yrkesregister ingår medicinska foterapeuter i yrkesgrupp 5144 – foterapeuter. Statistiken visar att antalet anställda i yrkesgruppen uppgick till cirka 580 personer år 2024, jämfört med omkring 480 personer år 2022. Av de anställda hade cirka 210 personer en eftergymnasial utbildning kortare än tre år, en kategori som inkluderar yrkeshögskoleutbildning. Detta motsvarar cirka 36 procent av samtliga anställda år 2024, jämfört med 34 procent år 2022. Majoriteten av de anställda har en gymnasial utbildningsbakgrund, ett mönster som varit genomgående, om än minskande, över tid. Statistiken visar vidare att det år 2024 fanns 130 anställda i åldersgruppen 55–59 år, vilket indikerar att upp till knappt 30 anställda per år i genomsnitt kan komma att lämna arbetskraften genom pensionering under perioden 2030–2034.

Motsvarande statistik för egna företagare inom yrkesgruppen uppgick till cirka 1 180 personer år 2024, jämfört med omkring 1 040 personer år 2022. För denna grupp saknas dock uppgifter om utbildningsnivå och åldersfördelning.

Sammantaget visar SCB:s statistik, utifrån tillgängligt underlag, att yrkesgruppen är växande, både sett till anställda och egna företagare. Bland de anställda kan en svag ökning av andelen yrkeshögskoleutbildade identifieras. När det gäller pensionsavgångar är det svårt att bedöma det framtida årliga utfallet, eftersom uppgifter om åldersstruktur saknas för de egna företagarna.

Enligt Sveriges Foterapeuter förväntas betydande pensionsavgångar inom yrkesgruppen under de närmaste åren. Uppgifter från yrkesorganisationen år 2026, baserade på medlemsstatistik för äldre åldersgrupper, visar att cirka 290 personer är i åldern 60–62 år, 145 personer i åldern 63–64 år samt omkring 240 personer är 65 år och äldre. Dessa uppgifter kompletterar SCB:s statistik och förstärker bilden av ett omfattande behov av ersättningsrekrytering till följd av pensionsavgångar. Samtidigt bör det noteras att ersättningsrekrytering på grund av pension endast utgör ett av flera rekryteringsskäl inom yrkesgruppen.

I SKR:s enkätundersökning *Rekryteringsläget för yrkeshögskoleyrken i kommuner och regioner* ingår yrket medicinsk foterapeut. Nedan redovisas resultaten för år 2025, med motsvarande uppgifter för år 2023 angivna inom parentes, följt av en avslutande summering.

- 82 procent (25) av regionerna uppger att de har sökt medicinska foterapeuter under det senaste året.
- Bland de regioner som rekryterat bedömer 29 procent (25) att det råder bristande tillgång på sökande, medan 21 procent (50) anger balans och 50 procent (25) har inte angett något svar.
- På tre års sikt bedömer 29 procent (31) av regionerna att antalet anställda kommer att vara oförändrat, 12 procent (0) att antalet kommer att öka och 59 procent (69) har inte angett något svar.

- Sammantaget visar jämförelsen mellan 2025 och 2023 att efterfrågan på personal har ökat markant, samtidigt som en viss ökad brist på sökande kan identifieras. I den senaste mätningen anger ett antal regioner att antalet anställda bedöms öka på tre års sikt, en bedömning som inte framkom vid mätningen 2023. Bedömningarna präglas dock av viss osäkerhet, eftersom flera regioner inte har kunnat besvara samtliga frågor i undersökningen.

I myndighetens dialog med Sveriges Foterapeuter och SKR framkommer att yrkesgruppen utgör en viktig kompetens inom hälso- och sjukvården. Efterfrågan på medicinska foterapeuter drivs dels av en åldrande befolkning, dels av att yngre personer i ökande utsträckning efterfrågar medicinsk fotvård i förebyggande syfte. Därtill bidrar omfattande pensionsavgångar till ett ökat rekryteringsbehov. Det kan i dag förekomma väntetider på upp till två år för kunder och patienter att få tillgång till medicinsk fotvård, vilket kan leda till allvarliga konsekvenser såsom infektioner, sår och i värsta fall amputation. Vidare framhålls att bestämmelser om skyddad yrkestitel för medicinska foterapeuter vore välkomna, då en sådan reglering bedöms bidra till ökad kvalitetssäkring och tydlighet inom yrkesområdet. Sveriges Foterapeuter anser också att yrkeshögskoleutbildningen behöver utformas nationellt likvärdigt för alla utbildningsanordnare. Mot denna bakgrund anser Sveriges Foterapeuter att utbildningsutbudet för medicinska foterapeuter inom yrkeshögskolan bör öka. SKR gör bedömningen att utbudet kan bibehållas på nuvarande nivå, eller eventuellt öka.

Palliativ vård

Myndigheten för yrkeshögskolan har utfärdat föreskrifter om särskilda förkunskapskrav för specialiserande yrkeshögskoleutbildningar för undersköterskor (MYHFS 2023:5), vilka tillämpats första gången på ansökningar inkomna 2024. Föreskrifterna upphäver tidigare föreskrifter (MYHFS 2022:5), dock gäller de äldre föreskrifterna i fråga om beslut om utbildningar som fattats före den 1 februari 2024. I föreskrifterna anges särskilda förkunskapskrav gällande gymnasial utbildning inom vård och omsorg samt yrkeserfarenhet från arbete som undersköterska.

Yrkeshögskoleutbildningar inom denna utbildningsinriktning kan leda till yrkesroller som specialistundersköterska inom palliativ vård och specialistutbildad undersköterska med inriktning mot multisjuklighet och palliativ vård.

En specialistundersköterska inom palliativ vård ger kvalificerad och personcentrerad omvårdnad till personer i livets slutskede och deras närstående. Yrkesrollen innebär ett nära patientarbete med fokus på symtomlindring, trygghet, kommunikation och stöd i svåra situationer, samt ett aktivt deltagande i det multiprofessionella teamet kring patienten.

Specialistundersköterskor inom palliativ vård arbetar i verksamheter där vård ges till personer med obotlig sjukdom och behov av lindrande insatser. Dessa verksamheter finns inom både regional och kommunal hälso- och sjukvård och omfattar exempelvis palliativa vårdenheter, sjukhusavdelningar, avancerad sjukvård i hemmet samt särskilda boenden för äldre.

Det saknas fullvärdiga alternativa utbildningsvägar till specialistundersköterska inom palliativ vård. Inom högskolor och universitet finns dock ett visst utbud av kurser inom det palliativa

vårdområdet, vilka kan leda till kompetensför djupning men inte leder till formell specialistundersköterskekompetens.

Enligt SKR:s enkätundersökning *Rekryteringsläget för yrkeshögskoleyrken i kommuner och regioner (2025)* bedömer 65 procent av kommunerna att antalet anställda undersköterskor med specialinriktning kommer att öka på tre års sikt. Demens och äldreomsorg är de inriktningar som flest kommuner bedömer kommer att växa, följt av palliativ vård, där 47 procent av kommunerna uppger en ökning av antalet anställda.

I myndighetens dialog med SKR och Vård- och omsorgscollege framkommer att palliativ vård utgör ett viktigt kompetensområde. Samtidigt bedömer branschföreträdarna att utbildning inom palliativ vård i första hand bör erbjudas i form av yrkeshögskolekurser snarare än yrkeshögskoleprogram. Palliativ vård berör en bred målgrupp i takt med att befolkningen lever längre och återfinns inom såväl kommunal som privat vård och omsorg om äldre, inom funktionsstödsverksamhet samt inom regional hälso- och sjukvård. Målgruppen är därmed utbredd och omfattar flera yrkesgrupper med behov av kunskaper inom det palliativa området. Kurser inom palliativ vård förekommer också i yrkeshögskoleprogrammen för specialistundersköterskor med inriktning vård och omsorg av äldre. Mot denna bakgrund bedöms yrkeshögskolekurser kunna bidra till att göra palliativ kompetens mer tillgänglig för fler yrkeskategorier och verksamhetsgrenar. SKR och Vård- och omsorgscollege anser därför att yrkeshögskolans utbildningsplatser för specialistundersköterska inom palliativ vård bör minska och på sikt fasas ut.

Vidareutbildning för undersköterskor – äldreomsorg

Inom denna utbildningsinriktning är två av Myndigheten för yrkeshögskolans föreskrifter relevanta, avseende nationellt likvärdigt innehåll och förkunskapskrav.

Myndigheten för yrkeshögskolan har utfärdat föreskrifter om nationellt likvärdigt innehåll för utbildningar inom yrkeshögskolan med inriktning specialistundersköterska inom vård och omsorg av äldre (MYHFS 2022:4), vilka tillämpats första gången på ansökningar inkomna 2023.

Myndigheten för yrkeshögskolan har utfärdat föreskrifter om särskilda förkunskapskrav för specialiserande yrkeshögskoleutbildningar för undersköterskor (MYHFS 2023:5), vilka tillämpats första gången på ansökningar inkomna 2024. Föreskrifterna upphäver tidigare föreskrifter (MYHFS 2022:5), dock gäller de äldre föreskrifterna i fråga om beslut om utbildningar som fattats före den 1 februari 2024. I föreskrifterna anges särskilda förkunskapskrav gällande gymnasial utbildning inom vård och omsorg samt yrkeserfarenhet från arbete som undersköterska.

Yrkeshögskoleutbildningar inom denna utbildningsinriktning leder främst till yrkesrollen specialistundersköterska inom vård och omsorg av äldre, eller motsvarande yrkestitel.

En specialistundersköterska inom äldreomsorg ansvarar för kvalificerad omvårdnad av äldre personer, bidrar med fördjupad kompetens i komplexa vårdssituationer samt driver handledning och kvalitetsutveckling i verksamheten. Specialistundersköterskan har inte medicinskt ansvar, detta åligger legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal, men kan ha ett utökat ansvar för omvårdnadens kvalitet, planering och genomförande. Yrkesrollen utgör en etablerad karriärväg

inom undersköterskeyrket och bidrar till en ökad professionalisering av äldreomsorgen. Den kan därför ses som en central funktion i arbetet med att säkerställa att verksamheter bedrivs i enlighet med den nya socialtjänstlagen (2025:400) och dess intentioner att göra socialtjänsten mer förebyggande, tillgänglig, jämställd och kunskapsbaserad.

Det saknas alternativa utbildningsvägar som leder till yrkesrollen specialistundersköterska inom vård och omsorg av äldre. Vid högskolor och universitet finns förvisso ett visst utbud av fristående kurser, exempelvis inom omvårdnad, palliativ vård och demens. Dessa kan bidra till individuell kompetensutveckling, men utgör inte en sammanhållen eller formellt definierad utbildningsväg till yrkesrollen. Därutöver finns ett utbud av kortare utbildningsinsatser, såsom avgiftsfria webbutbildningar från offentliga aktörer, exempelvis Svenskt Demenscentrum, samt avgiftsbelagda kurser från privata utbildningsanordnare. Dessa är i huvudsak avgränsade till specifika kunskapsområden och fungerar främst som komplement till ordinarie utbildning snarare än som alternativa kvalificeringsvägar.

Enligt SCB:s yrkesregister ingår specialistundersköterska i yrkesgrupp 5323 – undersköterskor, vård- och specialavdelning och mottagning. Statistiken visar att antalet anställda i yrkesgruppen uppgick till cirka 37 700 personer år 2024, att jämföra med omkring 39 100 personer år 2022. Av dessa hade cirka 5 900 personer år 2024 en eftergymnasial utbildning kortare än tre år, en kategori som inkluderar yrkeshögskoleutbildning. Detta motsvarar cirka 16 procent av samtliga anställda i yrkesgruppen. Den övervägande delen av de anställda har gymnasial utbildning. Eftersom den tydligt avgränsade eftergymnasiala yrkesrollen specialistundersköterska utgör en så pass liten del av denna breda yrkesgrupp, är möjligheterna begränsade att med stöd av SCB:s yrkesstatistik dra slutsatser om yrkesrollens sammansättning och utveckling, exempelvis avseende antal anställda, utbildningsnivå och åldersfördelning.

Vidare visar SCB:s rapport *Regionala trender och prognoser 2025. Med sikte på år 2040, nationella bedömningar* (2026) att efterfrågan på vård- och omsorgsutbildad personal förväntas öka, samtidigt som det finns en risk för brist år 2040. Framskrivningen avser tillgång och efterfrågan på personal med gymnasial vård- och omsorgsutbildning, motsvarande arbetsmarknadsutbildning samt yrkeshögskoleutbildning till specialistundersköterska.

I SKR:s enkätundersökning *Rekryteringsläget för yrkeshögskoleyrken i kommuner och regioner* ingår yrket undersköterska med specialinriktning. Nedan redovisas resultaten för år 2025, med motsvarande uppgifter för år 2023 angivna inom parentes, följt av en avslutande summering.

- 61 procent (47) av kommunerna uppger att de har sökt undersköterskor med specialinriktning under det senaste året. Motsvarande andel för regionerna är 76 procent (75).
- Bland de kommuner som har rekryterat anger 55 procent (73) att det råder brist på sökande, medan 29 procent (16) uppger att det är balans mellan tillgång och efterfrågan. Endast 6 procent (4) bedömer att det finns god tillgång. I regionerna bedömer 77 procent (25) att det råder balans, medan 15 procent (50) anger brist.
- På tre års sikt bedömer 65 procent (66) av kommunerna att antalet anställda kommer att öka, 24 procent (17) att antalet kommer att vara oförändrat och 2 procent (4) att antalet

- kommer att minska. Bland regionerna bedömer 53 procent (19) att behovet kommer att vara oförändrat, medan 29 procent (56) bedömer att antalet anställda kommer att öka.
- En jämförelse mellan 2025 och 2023 visar att andelen kommuner som sökt undersköterskor med specialistinriktning har ökat, och även i regionerna kan en marginell ökning noteras. Tillgången på sökande uppges ha förbättrats, samtidigt som en anmärkningsvärt hög andel av kommunerna fortfarande anger brist på sökande. Kommunernas bedömningar av antalet anställda på tre års sikt är i stort sett oförändrade över tid, där en tydlig majoritet fortsatt räknar med en ökning. Regionerna gör i stället oftare bedömningen att antalet anställda kommer att vara oförändrat.
 - Avslutningsvis har kommuner och regioner även fått bedöma hur antalet anställda undersköterskor med specialistinriktning förväntas utvecklas på tre års sikt, uppdelat efter inriktning. Resultaten för 2025 visar att de specialistinriktningar som bedöms öka i flest kommuner är demens och äldrevård, följt av palliativ vård, välfärdsteknologi och psykiatri. En övervägande majoritet av kommunerna bedömer en ökning inom inriktningen demens (84 procent), följt av vård och omsorg av äldre (75 procent). Nästan hälften av kommunerna (47 procent) bedömer även en ökning inom palliativ vård.

Arbetsförmedlingens yrkesbarometer från juni 2026 innehåller inga specifika bedömningar av arbetsmarknadsläget för specialistundersköterskor inom vård och omsorg av äldre. De närmast jämförbara yrkesgrupperna i barometern är undersköterskor inom hemtjänst och äldreboende samt sjuksköterskor inom äldrevård. För båda dessa yrkesgrupper bedöms möjligheterna till arbete i nuläget vara stora, och på fem års sikt förväntas efterfrågan öka jämfört med idag, delvis till följd av en åldrande befolkning.

Som framgår ovan finns det mycket som pekar på omfattande kompetensbehov inom äldreomsorgen. Samtidigt betonar SKR i rapporten *Välfärdens kompetensförsörjning (2024)* att flera faktorer kan påverka behovet av anställda inom vård och omsorg, både i ökande och minskande riktning. Personalprognosen bygger på antagandet att behoven förblir oförändrade, men detta är osäkert. En förbättrad hälsa i befolkningen, särskilt bland äldre, kan minska efterfrågan på vård och omsorg, samtidigt som en ökad livslängd kan leda till fler kroniska sjukdomar och därmed ökat behov av insatser. Utvecklingen visar att en allt mindre andel äldre tar del av äldreomsorg, vilket kan bero på bättre hälsa, högre utbildningsnivå, teknisk utveckling, förändrade levnadsvillkor samt att behov i vissa fall tillgodoses av anhöriga eller andra tjänster. Sammantaget innebär detta att framtida personalbehov är osäkra och påverkas av faktorer som folkhälsa, teknisk utveckling, arbetssätt och samhällsstruktur. Om hälsoutvecklingen fortsätter i positiv riktning kan behovet av personal bli lägre än prognoserna visar, medan motsatt utveckling kan öka behoven.

Äldreomsorgslyftet är en statligt finansierad kompetenssatsning som möjliggör utbildning på arbetstid för personal i äldreomsorgen i syfte att stärka kvalitet och kompetensförsörjning. SKR:s rapport *Fem år med Äldreomsorgslyftet (2025)* visar att specialistundersköterskor och annan fördjupad kompetens utgör en viktig del av kompetensutvecklingen inom äldreomsorgen, framför allt genom att möjliggöra en mer kvalificerad arbetsfördelning och stärka kvaliteten i vården. Samtidigt framgår att satsningen i huvudsak är inriktad på grundutbildning till undersköterska och att utvecklingen av specialistkompetens sker mer begränsat.

I myndighetens dialog med SKR och Vård- och omsorgscollege bekräftas bilden av betydande kompetensbehov inom äldreomsorgen. Dessa behov kopplas till en pågående professionalisering av verksamheterna, den demografiska utvecklingen samt omfattande pensionsavgångar bland befintlig personal. Samtidigt förekommer geografiska variationer i efterfrågan på specialistundersköterskor inom vård och omsorg av äldre. Vård- och omsorgscollege framhåller vidare att utvecklingen mot mer differentierade arbetsuppgifter, inklusive etablering av särskilda funktioner för yrkeshögskoleutbildade, delvis har avstannat. Detta relateras till verksamheternas behov av att i första hand säkerställa att baspersonalen, undersköterskorna, uppfyller de krav som följer av den skyddade yrkestiteln som infördes 2023. Sammantaget bedömer branschaktörema att nuvarande dimensionering av utbildningsplatser för specialistundersköterska inom vård och omsorg av äldre bör bibehållas på den nuvarande, förhöjda nivån.

Omsorgspedagog inom äldreomsorg

I nuläget finns beviljade utbildningar till yrkesrollen aktiveringspedagog med inriktning mot rehabilitering, hälsa och äldre inom denna utbildningsinriktning.

En omsorgs- eller aktiveringspedagog inom äldreomsorgen arbetar med att ge pedagogiskt och individanpassat stöd till äldre personer i syfte att främja delaktighet, självständighet och livskvalitet. Yrkesrollen innefattar att planera och genomföra aktiviteter samt att bidra till ett mer aktiverande och personcentrerat arbetssätt i verksamheten.

Omsorgspedagoger inom äldreomsorgen kan arbeta i olika verksamheter där äldre personer får stöd och omsorg, såsom särskilt boende, hemtjänst och dagverksamhet. Yrkesrollen förekommer både i kommunal och ibland privat driven verksamhet.

Inom vård- och omsorgsbranschen har det traditionellt förekommit ett stort antal benämningar och titlar för likartade arbetsuppgifter och yrkesroller. Under senare år har branschen arbetat för ökad tydlighet och en mer enhetlig struktur, vilket bland annat har lett till standardisering av utbildningar. Mot denna bakgrund bör yrkesrollen specialistundersköterska inom vård och omsorg av äldre, som regleras genom myndighetens föreskrifter om nationellt likvärdigt innehåll för utbildningar inom yrkeshögskolan med inriktning specialistundersköterska inom vård och omsorg av äldre (MYHFS 2022:4), rimligen fylla det största behovet av yrkeshögskolekompetens inom äldre vården.

Avseende förkunskapskrav hänvisas Myndigheten för yrkeshögskolans föreskrifter om särskilda förkunskapskrav för specialiserande yrkeshögskoleutbildningar för undersköterskor (MYHFS 2023:5).

I myndighetens dialog med Vård- och omsorgscollege och SKR framkommer att förebyggande arbete inom vård och omsorg av äldre utgör ett viktigt kompetensområde. Det kan dock finnas vissa tveksamheter kring arbetsmarknadens efterfrågan på den specifika yrkesrollen omsorgspedagog inom äldreomsorgen, beaktat att de nationellt likvärdiga utbildningarna till specialistundersköterska inom vård och omsorg av äldre finns. Därtill framhålls att kompetens inom aktivering och rehabilitering även omhändertas av andra professioner, såsom fysioterapeuter och undersköterskor. Mot denna bakgrund bedömer Vård- och omsorgscollege att utbildningsutbudet för omsorgspedagoger inom äldreomsorgen kan komma att minska och

därmed fasas ut. SKR bedömer att specialistundersköterskor inom vård och omsorg av äldre kan omhänderta en stor del av arbetsuppgifterna, men att även andra yrkesroller fortsatt kan komma att behövas.

YH-kurser

Yrkeshögskolans kurser kan utgöra ett ändamålsenligt verktyg för kompetensutveckling av personer som redan är yrkesverksamma.

Myndigheten för yrkeshögskolan har beviljat platser inom yrkeshögskolans kurser för några av utbildningsinriktningarna i denna områdesanalys, liksom för ytterligare några inriktningar med anknytning till analysområdet.

Kurserna kan även vara relevanta för andra yrkesroller inom branschen som har behov av kompetensutveckling inom områdena sjukvård samt vård och omsorg av äldre. På motsvarande sätt kan det förekomma kurser inom utbildningsinriktningar som behandlas i andra områdesanalyser – såsom *Teknikområden i sjukvården*, *Funktionsnedsättning*, *psykiatri och socialt arbete* samt *Pedagogik och undervisning* – vilka kan vara intressanta för yrkesverksamma inom sjukvården eller vård och omsorg av äldre.

Beviljade platser inom kurser per utbildningsinriktning och startår.

Utbildningsinriktningar	2025	2026	2027
Övriga utbildningar, sjukvård	367	397	210
Medicinsk foterapeut		56	56
Palliativ vård	450	255	105
Vidareutbildning för undersköterskor – äldreomsorg	245	315	110
Övriga utbildningar inom terapi, rehabilitering och kostbehandling	25		
Övriga utbildningar, allmän vård och omsorg	35	65	65
Övriga utbildningar, äldreomsorg	75	70	30
Utbildningar med specialisering inom nutrition		50	50
Totalsumma	1197	1208	626

Färgmarkeringen visar vilka år som kommande beslut kan påverka.

Källa: MYH.

Kursernas innehåll omfattar bland annat följande teman

- vårdhygien och smittskydd
- fotsjukvård
- hälsa, prevention och rehabilitering
- palliativ vård
- demensvård
- äldrevård
- omvårdnad och sårbehandling
- arbetssätt för bemötande och dokumentation.

I dialog med branschaktörer framgår att yrkeshögskolans kurser spelar en viktig roll för fortbildning och kompetensutveckling av befintlig personal, och att det nuvarande kursutbudet i stor utsträckning bedöms vara relevant för verksamheternas behov. Samtidigt identifieras särskilda behov av ytterligare kompetensutveckling inom områdena

- förebyggande arbete
- demens
- palliativ vård
- kommunikation och bemötande
- bemötande och dokumentation
- mentorskap inom äldreomsorgen, handledning och ledning inom vård och omsorg
- funktioner som vård- och stödsamordnare/case manager
- specialiserad och avancerad hemsjukvård
- akutsjukvård
- fotsjukvård
- diabetes
- anatomi
- ergonomi
- läkemedelshantering
- språkutveckling
- AI/digitalisering.

I Demoskops rapport *Tjänstesektorns kompetensundersökning (2025)* framkommer att de mest eftertraktade kompetenserna inom den privata delsektorn hälsa, vård och omsorg under de närmaste tre åren är ledarskap, sjukvård, funktionsnedsättningar, psykiatri, administration, ekonomi, demens, digitala verktyg, behandlingsmetoder och konflikthantering.

SKR:s undersökning *Rekryteringsläget för yrkeshögskoleyrken i kommuner och regioner från 2025* visar vidare att 57 procent av kommunerna och 53 procent av regionerna bedömer att de har behov av yrkeshögskolekurser inom området hälso- och sjukvård samt socialt arbete.

Samtidigt framhåller utredningen *Stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens – utifrån hälso- och sjukvårdens och tandvårdens behov* (SOU 2025:63) att tillgång till rätt och uppdaterad kompetens är avgörande för en patientsäker och god vård. Den medicinska och tekniska utvecklingen, tillsammans med omställningen till nära vård och en ökad mångfald av vårdgivare, innebär högre krav på att hälso- och sjukvårdspersonal snabbt kan tillgodogöra sig ny kunskap. Detta förutsätter tillgängliga och strukturerade former för vidare- och fortbildning samt påverkar behovet av specialistkompetens och tillgången till verksamhetsförlagd utbildning.

Regionalt utbud och regional efterfrågan

Nedan presenteras regionalt utbud inom YH-program och regional efterfrågan av kompetensbehov per utbildningsinriktning.

Varje utbildningsinriktning presenteras i ett avsnitt som inleds med en tabell över det regionala platsutbudet. Därefter följer en sammanfattning av regionernas bedömning av kompetensbehov i den egna regionen. Därutöver kan eventuellt även annan information om regionala behov anges.

Myndigheten samlar årligen in information om regionernas kompetensbehov genom formulär som skickas till regionalt utvecklingsansvariga (RUA). Bedömningarna avser behov på 3–5 års sikt. Att en region inte svarar behöver inte betyda att det saknas efterfrågan på kompetens inom en utbildningsinriktning.

Ambulanssjukvårdare

Utbildningar till ambulanssjukvårdare. Antal platser per region/län och slutår.

Platser med slutår per län	2026	2027	2028	2029	2030
Norrbottnen	20	20			
Skåne	20	20			
Stockholm	67	62	30	30	
Västra Götaland	25	25	25	25	25
Östergötland	20	20	20		
Jämtland och Stockholm*			20	20	20

Färgmarkeringen visar vilka år som kommande beslut kan påverka.

*Flera orter har uppgetts i ansökan. Det är inte säkert att utbildning kommer att genomföras på samtliga av dessa orter.

Källa: MYH.

Fem regioner bedömer att det inom en tre- till femårsperiod kommer att råda brist på ambulanssjukvårdare. Dessa regioner är Jönköpings län, Stockholm, Uppsala, Västernorrland och Västra Götaland. Region Stockholm uppger att kapaciteten att ta emot LIA för närvarande är begränsad, samtidigt som ett löpande behov av att anställa ambulanssjukvårdare kvarstår. Region Västra Götaland bedömer att behovet är fortsatt stort på tre till fem års sikt.

I region Gävleborg och Skåne bedöms kompetensbehovet av ambulanssjukvårdare vara i balans på tre till fem års sikt. Region Skåne uppger att deras geografiska variation, med både tätbefolkade städer och glesbefolkade landsbygd, kräver en tillräcklig och geografiskt fördelad bemanning av ambulanssjukvårdare. Befolkningstillväxt i västra Skåne samt en åldrande befolkning bidrar även till behov.

Övriga utbildningar, sjukvård

Övriga utbildningar, sjukvård. Antal platser per region/län och slutår.

Platser med slutår per län	2026	2027	2028	2029	2030
Kronoberg	40	60	40	40	
Skåne	27	27			
Stockholm	105	135	30	30	
Värmland	25	25			
Västra Götaland	126	65	65	65	35
Östergötland	75	75	77	77	
Skåne och Västerbotten*	20	20			
Värmland och Västra Götaland*		30	30	30	
Norrbottnen och Västra Götaland*	32	30	30	30	
Norrbottnen, Värmland och Västra Götaland*	30	30	30		
Norrbottnen och Stockholm*		35	35	35	
Södermanland och Västerbotten*	25	25			

Färgmarkeringen visar vilka år som kommande beslut kan påverka.

*Flera orter har uppgetts i ansökan. Det är inte säkert att utbildning kommer att genomföras på samtliga av dessa orter.

Källa: MYH.

Tre regioner bedömer att det inom en tre- till femårsperiod kommer att råda brist på kompetens relaterat till utbildningsinriktningen övriga utbildningar, sjukvård. Dessa regioner är Gotland, Kronoberg och Västra Götaland. Region Gotland framhåller brist på fördjupningsutbildning för undersköterskor inom akutsjukvård och röntgen. Västra Götalandsregionen bedömer att behovet av specialistundersköterskor inom de olika inriktningarna är fortsatt stort, särskilt inom akutsjukvård, anestesi/operation/intensivvård, barn- och ungdomsvård, neurologi, röntgen, onkologi och ortopedi.

I region Skåne och Värmland bedöms kompetensbehov relaterat till utbildningsinriktningen övriga utbildningar, sjukvård, vara i balans på tre till fem års sikt. Region Skåne anger att de står inför stora utmaningar när det gäller uppväxling av medarbetare inom vårdsektorn, beroende på inriktning. För att bereda plats på en ingångsnivå krävs att befintlig personal höjer sin kompetens, vilket kan ske genom både program och kurser. Region Värmland framhåller att det i regionen finns en kontinuerlig efterfrågan på kompetens som bedöms kvarstå på tre till fem års sikt.

Region Dalarna bedömer att det finns ett kontinuerligt och växande behov av vårdadministrativ kompetens. Rollen är central för att avlasta vårdpersonal och effektivisera vårdflöden. Kompetenskraven förändras i takt med ökad användning av digitala journalsystem, e-hälsa och digital vårdadministration. Efterfrågan bedöms vara stabil och långsiktig.

Medicinsk foterapeut

Utbildningar till *medicinsk foterapeut*. Antal platser per region/län och slutår.

Platser med slutår per län	2026	2027	2028	2029	2030
Jönköping	25	25	25		
Västernorrland	28	28	28		
Västra Götaland	26	26	26		

Färgmarkeringen visar vilka år som kommande beslut kan påverka.

Källa: MYH.

Fem regioner bedömer att det inom en tre- till femårsperiod kommer att råda brist på medicinska foterapeuter. Dessa regioner är Gävleborg, Jönköpings län, Västernorrland, Västmanland och Örebro län. Samtliga framhåller en brist på specialistutbildad kompetens inom området i respektive region. Region Örebro län framför att en bidragande orsak till det ökade behovet är en växande andel äldre med förhöjda vårdbehov inom det medicinska foterapeutiska området. Yrkesgruppen uppges arbeta på sjukhus, vårdcentraler och inom kommunal hälso- och sjukvård, där en stor andel av de yrkesverksamma utgörs av egenföretagare.

I Västra Götalandsregionen bedöms kompetensbehovet av medicinska foterapeuter vara i balans på tre till fem års sikt.

Region Stockholm kommenterar att en skyddad yrkestitel för denna grupp finns föreslagen inom utredningen "Stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens", samt att det inom hälso- och sjukvården finns ett fåtal anställda.

Palliativ vård

Utbildningar inom *palliativ vård*. Antal platser per region/län och slutår.

Platser med slutår per län	2026	2027	2028	2029	2030
Blekinge	35	35	35		
Jönköping	35	35	35		
Stockholm	35	35	20	20	20
Västra Götaland	35		30	30	
Stockholm och Västerbotten*	35	35	35		

Färgmarkeringen visar vilka år som kommande beslut kan påverka.

*Flera orter har uppgetts i ansökan. Det är inte säkert att utbildning kommer att genomföras på samtliga av dessa orter.

Källa: MYH.

Åtta regioner bedömer att det inom en tre- till femårsperiod kommer att råda brist på kompetens inom palliativ vård. Dessa regioner är Blekinge, Gävleborg, Jönköpings län, Norrbotten, Skåne, Uppsala, Västmanland och Västra Götaland. Flera regioner kommenterar att behovet av specialistundersköterskor inom palliativ vård kommer vara fortsatt stort framöver. Region Norrbotten bedömer att behovet av kompetens inom palliativ vård ökar, särskilt inom äldreomsorg och hemsjukvård. Stora rekryteringsbehov av undersköterskor medför samtidigt ökade krav på specialistkompetens inom vård i livets slutskede, vilket gör utbildningen relevant som specialiserad eftergymnasial vidareutbildning. Region Skåne uppger att kompetensbehovet inom palliativ vård påverkas av demografi, vårdtyngd och behovet av specialiserad omvårdnad. Bedömningen förutsätter att utbildningen inriktas mot relevant grundkompetens och arbetsgivarens behov av fördjupning.

Vidareutbildning för undersköterskor – äldreomsorg

Vidareutbildning för undersköterskor – äldreomsorg. Antal platser per region/län och slutår.

Platser med slutår per län	2026	2027	2028	2029	2030
Jämtland			30	30	30
Norrbotten	35	35	35		
Skåne	30	30	25	25	

Stockholm	65	65	130	130	65
Uppsala	35				
Värmland	25	25	25		
Västerbotten	25	25	25		
Västernorrland	28	28		28	
Västmanland	25	25	25	25	
Västra Götaland	70	59	124	124	65
Örebro	30	30	30		
Östergötland	30	30	30		
Dalarna och Södermanland*	35	35	35	35	35
Skåne och Stockholm*			30	30	30
Jönköping, Kalmar och Kronoberg*	30	30	30		
Gotland, Södermanland och Örebro*	30	30	30	30	30
Uppsala och Västerbotten*	30	30	30	30	30
Jönköping*	35				
Blekinge och Västra Götaland*	35	35	35		
Kalmar och Stockholm*	30		30	30	
Västra Götaland*	28	35	35	35	
Blekinge och Skåne*	32			32	
Västmanland*		25	25		
Jönköping, Kronoberg och Södermanland*	35	35	35		
Norrbottnen, Skåne, Stockholm och Västra Götaland*			35	35	35

Färgmarkeringen visar vilka år som kommande beslut kan påverka.

*Flera orter har uppgetts i ansökan. Det är inte säkert att utbildning kommer att genomföras på samtliga av dessa orter.

Källa: MYH.

14 regioner bedömer att det inom en tre- till femårsperiod kommer att råda brist på vidareutbildade undersköterskor inom äldreomsorg. Dessa regioner är Blekinge, Dalarna, Gävleborg, Jämtland Härjedalen, Jönköpings län, Kalmar län, Kronoberg, Norrbotten, Skåne, Uppsala, Värmland, Västernorrland, Västmanland och Västra Götaland. Nedan sammanfattas regionernas kommentarer.

- Region Dalarna uppger att befolkningen blir allt äldre och att gruppen 80 år eller äldre förväntas öka, vilket i sin tur väntas medföra ett ökat behov av kompetens inom utbildningsområdet.
- I region Gävleborg finns ett växande behov av vidareutbildad kompetens inom äldreomsorgen, både i kommunerna och inom regionen.
- I region Jämtland Härjedalen finns brist på undersköterskor inom vård- och specialavdelningar samt mottagningar, och efterfrågan bedöms öka.
- Region Kalmar framhåller att omställningen inom vården skapar ökat behov.
- Region Norrbotten uppger att behovet av undersköterskekompetens inom äldreomsorgen är mycket stort, både i särskilt boende och inom hemtjänst, vilket indikerar behov av både nyrekrytering och kompetensutveckling. Med en åldrande befolkning, ökad vårdtyngd och mer avancerad kommunal vård framstår specialist- och vidareutbildningar inom äldreomsorg som strategiskt viktiga för den långsiktiga kompetensförsörjningen.
- Region Skåne anger att det finns goda jobbmöjligheter och att behoven förväntas öka. Samtidigt beskrivs en paradoxal situation där det finns ett tillgängligt utbud, men där rekryteringssvårigheter ändå föreligger.
- Region Värmland bedömer att den kraftiga ökningen av befolkningen i åldern 80 år eller äldre fram till 2040 väntas medföra ett ökat behov av kompetens inom utbildningsområdet.
- I region Västernorrland bedöms cirka 20 procent av personalen gå i pension, samtidigt som nuvarande dimensionering inom äldreomsorgen inte möter behoven. Ett nationellt likvärdigt utbildningsinnehåll lyfts som viktigt för anställningsbarhet i en situation med växande efterfrågan.
- Västra Götalandsregionen uppger att flera kommuner inför karriärvägsmodeller där specialistundersköterska utgör det övre trappsteget, men rollen är ännu inte enhetligt definierad. Det finns redan svårigheter att rekrytera specialistundersköterskor inom äldreomsorgen och i takt med att karriärvägarna implementeras i kommunerna och vårdbehoven ökar förväntas efterfrågan öka ytterligare. Även hälso- och sjukvården har ett fortsatt behov av specialistutbildade undersköterskor inom vård av äldre.

I region Örebro län bedöms kompetensbehovet av vidareutbildade undersköterskor inom äldreomsorg vara i balans på tre till fem års sikt. Samtidigt har yrkesgruppen ett sårbart kompetensförsörjningsläge som riskerar att förvärras över tid. Kommunerna, som är de största arbetsgivarna i länet, inför nu en gemensam differentieringsmodell inom vård och omsorg, vilket på sikt kan öka behovet av specialistundersköterskor.

Omsorgspedagog inom äldreomsorg

Utbildningar till omsorgspedagog inom äldreomsorg. Antal platser per region/län och slutår.

Platser med slutår per län	2026	2027	2028	2029	2030
Västra Götaland	20		20	20	20

Färgmarkeringen visar vilka år som kommande beslut kan påverka.

Källa: MYH.

Fem regioner bedömer att det inom en tre- till femårsperiod kommer att råda brist på omsorgspedagoger inom äldreomsorg. Dessa regioner är Jönköpings län, Kronoberg, Skåne, Uppsala och Västmanland. Region Skåne uppger att kompetensbehovet inom äldreomsorgen påverkas av demografi, vårdtyngd och kvalitetskrav, och att det bör knytas till tydliga yrkesroller samt kompletterande kompetens ovanpå grundutbildning.

Västra Götalandsregionen bedömer att det inom en tre- till femårsperiod kommer att råda ett överskott av omsorgspedagoger inom äldreomsorgen. Regionen framhåller att utbildningsinriktningen inte längre är aktuell, då den inte efterfrågas i verksamheterna. I stället efterfrågas specialistundersköterskor inom äldreomsorgen.

Regionernas kompetensbehov inom hälso- och sjukvård samt socialt arbete

En övervägande majoritet av landets regioner bedömer att det inom en tre- till femårsperiod kommer att råda kompetensbrist inom de yrkesroller som omfattas av utbildningsområdet hälso- och sjukvård samt socialt arbete. Ingen av regionerna bedömer att det kommer att råda balans mellan utbud och efterfrågan eller att ett överskott av kompetens uppstår inom området.

Den samlade bilden från regionerna är att branschen präglas av omfattande och växande kompetensförsörjningsutmaningar, drivna av en åldrande befolkning, ökade vårdbehov och stora pensionsavgångar. Redan i dag råder betydande brist på personal inom såväl breda vårdyrken som mer specialiserade funktioner, och efterfrågan bedöms öka ytterligare på tre till fem års sikt.

Behoven omfattar både gymnasialt utbildad personal, där undersköterskor utgör den största gruppen, och eftergymnasiala yrkesroller såsom tandsköterskor, stödpedagoger, socialpedagoger, sjukhusteknisk personal samt specialistutbildade undersköterskor, särskilt inom äldreomsorg, psykiatri och akutsjukvård.

Digitalisering, e-hälsa och omställningen till nära vård förändrar samtidigt kompetenskraven och ökar behovet av teknisk, digital och samordnande kompetens. Yrkesrollerna breddas därmed

och ställer i allt högre grad krav på en kombination av medicinsk, kommunikativ och teknisk kompetens.

Sammantaget bedöms kompetensbehoven inom utbildningsområdet vara mycket omfattande även på längre sikt, där yrkeshögskolan utgör ett centralt verktyg för att möta såväl volymbehov som behov av specialiserad kompetens.

Avslutande kommentar om regionala kompetensbehov

Den geografiska fördelningen av utbildningsplatser inom de mest omfattande utbildningsinriktningarna är bred. Detta kan tolkas som att arbetskraftsefterfrågan och kompetensbehov förekommer i stora delar av landet, i linje med vad som framgår av SCB:s yrkesstatistik för 2024.

Statistik för yrkesgruppen där specialistundersköterskor inom sjukvård samt vård och omsorg av äldre ingår, visar att 54 procent av de anställda är verksamma i storstadsregioner, samtidigt som yrkesgruppen finns representerad i samtliga län. Resultaten bör dock tolkas med viss försiktighet, då gruppen omfattar flera olika yrkesroller.

Av SCB:s statistik framgår att cirka 45 procent av ambulanssjukvårdarna är verksamma i storstadsregioner, samtidigt som yrkesgruppen är representerad i samtliga län. Fördelningen är dock ojämn, med betydande variationer i antal anställda. Utanför storstadsregionerna återfinns de största grupperna i Norrbotten, Uppsala och Östergötland, medan antalen anställda är mycket låga i Gotland, Västernorrland och Örebro län (fem eller färre).

Enligt ALARM–Ambulansförbundet finns det idag fyra regioner som tillsvidareanställer och i större volymer anställer ambulanssjukvårdare med yrkeshögskoleutbildning. Dessa regioner är Norrbotten, Skåne, Stockholm och Västra Götaland. Därutöver förekommer att regioner i begränsad omfattning visstidsanställer yrkeshögskoleutbildade ambulanssjukvårdare.

SCB:s statistik visar att medicinska foterapeuter finns representerade i samtliga län, varav 47 procent är verksamma i storstadsregionerna. Liksom för ambulanssjukvårdare finns det regioner med ett mycket begränsat antal anställda. Bilden behöver dock nyanseras, eftersom merparten av de verksamma är egenföretagare och därför inte inkluderas i SCB:s uppgifter om anställda.

I myndighetens dialog med branschaktörer framkommer, som tidigare nämnts, att det finns betydande regional variation i efterfrågan på ambulanssjukvårdare samt specialistundersköterskor inom sjukvård och äldreomsorg. Detta understryker vikten av lokal och regional förankring, liksom en ändamålsenlig fördelning av utbildningsplatser. I detta sammanhang är det särskilt viktigt att arbetslivet kan påvisa ett konkret och faktiskt anställningsbehov i den aktuella regionen.

Myndighetens bedömning av hur utbildningsutbudet bör dimensioneras

Ambulanssjukvårdare

De senaste årens beviljanden har bidragit till att upprätthålla stabila utbildningsvolym, sett till antalet beslutade platser per slutår. Analysen visar att arbetsmarknaden har ett fortsatt behov av ambulanssjukvårdare framöver, dock föreligger stora regionala variationer. Sammantaget är myndighetens bedömning att dimensioneringen av utbildningsplatser i stort bör bevaras på nuvarande nivå.

Övriga utbildningar, sjukvård

De senaste årens beviljanden har bidragit till att upprätthålla relativt stabila utbildningsvolym, sett till antalet beslutade platser per slutår. Analysen visar att det fortsatt finns ett behov av specialistundersköterskor inom sjukvården, även om efterfrågan delvis har minskat. Det förekommer också regionala variationer i kompetensbehovet. Mot denna bakgrund är myndighetens bedömning att dimensioneringen av utbildningsplatser i stort bör bevaras på nuvarande nivå, alternativt minska något. Yrkeshögskolans kursutbud inom sjukvårdsområdet kan även bidra som ett komplement till de längre utbildningsprogrammen.

Medicinsk foterapeut

De senaste årens beviljanden har bidragit till att upprätthålla stabila utbildningsvolym, sett till antalet beslutade platser per slutår. Analysen visar att arbetsmarknaden har ett fortsatt och potentiellt ökande behov av medicinska foterapeuter framöver. Myndigheten bedömer därmed att dimensioneringen av utbildningsplatser i stort bör bevaras på nuvarande nivå, alternativt öka något.

Palliativ vård

De senaste årens beviljanden har bidragit till att upprätthålla stabila utbildningsvolym, sett till antalet beslutade platser per slutår. Analysen visar att det fortsatt finns en bred efterfrågan på kompetens inom palliativ vård. Myndigheten bedömer dock att behovet i viss utsträckning kan tillgodoses genom specialistundersköterskeutbildningar med inriktning vård och omsorg av äldre, där palliativ vård ingår, samt genom yrkeshögskolekurser som gör kompetensen tillgänglig för fler yrkesverksamma. Mot denna bakgrund är myndighetens bedömning att dimensioneringen av utbildningsplatser för program inom utbildningsinriktningen bör minska något.

Vidareutbildning för undersköterskor – äldreomsorg

De senaste årens beviljanden har inneburit en kraftig ökning av utbildningsvolym, sett till antalet beslutade platser per slutår. Analysen visar att arbetsmarknaden har ett fortsatt stort behov av specialistundersköterskor inom äldreomsorg. Samtidigt finns skäl att följa upp effekterna av den tidigare utökningen och se hur tillgång och efterfrågan på kompetens inom området utvecklas. Myndigheten bedömer därför att dimensioneringen av utbildningsplatser i stort bör bevaras på den förhöjda nivån.

Omsorgspedagog inom äldreomsorg

De senaste årens beviljanden har bidragit till att upprätthålla stabila utbildningsvolym, sett till antalet beslutade platser per slutår, även om antalet utbildningsplatser är mycket begränsat. Efterfrågan på yrkesrollen bedöms vara osäker, mot bakgrund av att andra närliggande yrkesroller i högre grad etablerats i verksamheterna, exempelvis specialistundersköterska inom äldreomsorg. Sammantaget bedömer myndigheten att dimensioneringen av utbildningsplatser eventuellt bör minska.

Definitioner

Andel i arbete	<p>De examinerades sysselsättning följs upp årligen via en enkät. Det huvudsakliga syftet är att ta reda på hur stor andel av de examinerade som har ett arbete året efter examen och hur väl arbetet överensstämmer med utbildningen.</p> <p>Andel i arbete avser examinerade som har uppgett att de har arbete året efter sin examen. Studerande på utbildningar som inte ger examen eller som inte har tagit examen ingår inte i undersökningen.</p>
Arbetets överensstämmelse med utbildningen	<p>Arbetets överensstämmelse med utbildningen, för examinerade som uppgett att de har ett arbete året efter sin examen, mäter hur väl arbetet överensstämmer med utbildningen enligt tre indelningar: helt eller till största delen, till viss del eller inte alls.</p> <p>Studerande på utbildningar som inte ger examen eller som inte har tagit examen ingår inte i undersökningen.</p>
Examensgrad	<p>Statistiska centralbyrån (SCB) är ansvarig för officiell statistik om yrkeshögskolan. Den officiella statistiken innehåller bland annat statistik om examinerade och examensgrad.</p> <p>Examensgrad beräknas som andel examinerade av antagna som bedrivit studier på utbildningar som ger examen.</p> <p>Examinerade avser antagna som har uppfyllt alla villkor för examen. Examinerade hänförs till det slutår som en utbildningsomgång har.</p> <p>För examinerade finns en eftersläpning i statistiken på grund av sena kompletteringar. Uppgifter för det senaste referensåret redovisas därför i november.</p>
Konfidensintervall	<p>Eftersom svarsbortfall förekommer är statistiken behäftad med viss osäkerhet. De redovisade procenttalen är därför skattningar med ett 95-procentigt konfidensintervall, vilket innebär att det sanna värdet ligger inom ett visst intervall med 95 procents säkerhet. Intervallet skrivs ut bredvid punktskattningen (andelen) med symbolen \pm, till exempel 90 ± 2. Det betyder att det sanna värdet med 95 procents säkerhet ligger mellan 88 och 92 procent (SCB).</p>
Utnyttjade platser	<p>Utnyttjade platser avser summan av inställda platser och outnyttjade platser tre veckor efter start på varje enskild utbildningsomgång.</p>
SUN-inriktningar	<p>Svensk Utbildningsnomenklatur (SUN) är en klassificering av utbildningar som SCB ansvarar för. Den är en standard för klassificering av enskilda utbildningar samtidigt som den utgör ett system för aggregering av utbildningar till större grupper. Varje utbildning grupperas efter SUN-inriktning. Den mest aggregerade nivån är en position (en siffra). Den mest detaljerade nivån är fyra positioner (tre siffror och en bokstav).</p> <p>Myndigheten för yrkeshögskolan behöver dock kunna gruppera utbildningarna efter en mer detaljerad indelning än den officiella. Därför har myndigheten gjort en egen utvidgning av SUN genom att skapa en femte position bestående av ytterligare en bokstav. Syftet med den lokala utvidgningen är att komma närmare yrken och yrkesroller.</p>

Rätt kompetens i rätt tid.

Myndigheten för yrkeshögskolan

Myndigheten för yrkeshögskolan

Box 145

721 05 Västerås

www.myh.se